

ועדת גורן

פרוטוקול

ישיבת אחה"צ מיום 4.2.2010

נוכחים: חברי הועדה:

כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה

מר אביגדור קהלני

כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג

פרופ' יוסי תמיר

פרופ' ערן דולב

גב' אסתר דומיניסיני

משקיף מטעם משרד האוצר:

גב' ליאת נקריטין

משקיף מטעם צה"ל:

מר יצחק פוקס

משקיף מטעם משהב"ט:

גב' נחמה פרלמן

מרכז הועדה:

מר אביהו דיסטלמן

הופיעו בפני הועדה:

מר מאיר דגן – ראש 'המוסד'

נוכחים נוספים:

מר קותי מור- ראש אגף שיקום

מר זאב ויסמן- סגן ראש אגף שיקום

מר זאב פיינר- דובר הועדה

גב' טל שמאי- מזכירת הועדה

מר אבנר גולן- נציג ארגון נכי צה"ל

מר זאב גרינברג

עיתונאים וגורמים מן התקשורת

גורמים נוספים

א. גורן, יו"ר: המופיע השלישי היום, ראש 'המוסד' מר דגן. אנחנו מאוד מודים לך שהגעת, וכפי שסוכם עם מרכז הוועדה אביהו, נבקשך בדלתיים פתוחות סקירה קלה, ולאחר מכן את הנושאים שנראים לך סודיים-מבצעיים, נבקש מהאורחים שלנו שיצאו.

מר מאיר דגן, ראש 'המוסד', מופיע בפני חברי הוועדה (בדלתיים פתוחות)

מאיר דגן: אדוני, א. אני מודה לך, תודה רבה. האמת שאני לא אעסוק בהיבטים המשפטיים והחוקיים. נראה לי, ההיבט הזה מוכר לכל חבריי והוועדה ומוכר לכולם.

אני דווקא מבקש להתמקד בצדדים הערכיים של העניין, ואני אפתח ואומר שלפי עניות דעתי, כל הכללים שחלים על חיילי צה"ל צריכים לחול גם על אנשי 'המוסד'.

הפעילות שלנו, מאפייניה ועיסוקיה דומים מאוד. אני לא אפרט כאן. ....המבנה הארגוני שלנו, מאפיין גם ברמת המשמעת וגם ברמת הכללים שחלים עליו, מערכת צבאית. בעצם אנחנו עוסקים במערכת של מפקדים ואנשים שכפופים להם, שצריכים לבצע את הפקודות בכל תנאי – ברור, בהתאם לאילוצים ובתאם לתנאים.

השירות ב'מוסד' מחייב גם את תחושת השליחות וגם את הטוטאליות הכוללת של העובדים למשימות שהם מופקדים עליהם והם אחראים עליהם. הם אינם רשאים לשבות, אין להם סוגיות של שעות נוספות והם נקראים בכל רגע נתון ובכל שעה שצריך להיקרא לדגל, הם נקראים כמו כולם.

ולכן, כשאני בוחן את זה בלי עדיין לפרט בדוגמאות, אני חושב שכל הכללים שחלים על חיילי צה"ל, חלים גם עלינו והייתי מבקש לתת אח"כ, יותר מאוחר (לא בנוכחות הציבור הרחב) מספר דוגמאות שיסבירו ויבהירו את ההיבט שנראה לי ההיבט הערכי.

א. גורן, יו"ר: בסדר, אבל לפני שנעבור לצד המבצעי יותר, הועלתה טענה שכוחות הבטחון שהם לא הצבא, נהנים מהזכויות של אגף הנכים במשהב"ט, בכך שהנכים שלכם הולכים לשם ועל חשבון התקציב של הצבא, ולא על התקציב שלכם. מה בקשר לטענה זו?

מאיר דגן: א. זה תקציב לא של משהב"ט, זה תקציב של מדינת ישראל. נתחיל בעובדה הזאת. וחלק מתקציב משהב"ט מתוכנן מראש, כחלק ממרכיביו, שהוא נושא על כתפיו את סוגית הנכים ואת סוגית המשפחות השכולות, ולנושא הזה ניתן פתרון סדור שהוא מובנה החלק מהתקציב ומוגדר גם כחלק מהתקציב.

בוא נניח הנחת עבודה סמויה, שעיקרה כרגע נס ונניח אין יותר נכים ונפגעים וכרגע לא צריך לשלם לאף אחד. אז מה, התקציב שמשולם היום למשהב"ט עבור נכים, יישאר כחלק מתקציב צה"ל? הוא 20 שניות אחרי זה (בהיכרותי את תנאי האוצר), אני חושב ש-20 שניות זה יהיה זמן רב, הוא ילך למקומות אחרים וראויים לא פחות. ולכן, אולי הוא נמצא תחת חסות משהב"ט, הוא נמצא תחת אחריותו והוא גם משקיע לא מעט ממשאביו וזה מאמץ לא פשוט, גם מבחינת הכסף, אבל מבחינת התקציב עצמו זה תקציב שמדינת ישראל נתנה למשהב"ט, על-מנת לקיים את המשימה הזאת.

א. גורן, יו"ר: ולקחה בחשבון את כל המרכיבים?
מאיר דגן: לקחה בחשבון את כל מי שהחוק הגדיר אותו שנמצא תחת החוק בהגדרה הזאת.

א. גורן, יו"ר: ודבר נוסף שהועלה כאן, האם יש מקום להבחין בין אנשי מינהלה, לא רק שלכם אלא גם בצבא וגם במשטרה וגם בשב"כ, שבכל זאת לא כולם אצלכם לוחמים ויושבים במשרד והרימו קלסר וכואב להם הגב, וגם מרוב התרגשות חולים בסכרת – האם לדעתך, מהבחינה הלאומית

האזרחית שלך, לא כראש 'המוסד', אולי תעזור לנו לקבוע קריטריונים בנושא הזה?

מאיר דגן: אני מודה שחלק מהאבחנות האלה, לא יכולות להיות חדות. קשה להבחין בהן וקשה להגדיר גבולות. אני יודע, אני ממש גם לא רופא כך שאני לא יודע להגיד,

א. גורן, יו"ר: יש לנו רופא כאן,

מאיר דגן: כן, ועוד רופא טוב שמוכר מהעבר.

אני אגיד את זה אחרת, אני אגיד את זה הפוך: כל הכללים שיחולו על חיילי צה"ל, יחולו עלינו. אם צה"ל יחליט והחוק יחליט שישנה אבחנה בין מאפיינים שונים של השירות, אני אקבל את דין התנועה ואני חושב שהחוקים שיחולו על חיילי צה"ל, יחולו גם עלינו.

זה נכון שלא כולם משמשים באותם תפקידים, ישנם כמה מיוחדויות, כמה נושאים מיוחדים שהם רלוונטיים לארגון שלי, ועליהם אני מבקש, ברשותך, לדון בדלתיים סגורות.

אבל בעיניי, אני לא יודע לעשות את האבחנה הברורה הזאת.

א. גורן, יו"ר: גם אנחנו עדיין לא.

מאיר דגן: אני יודע להגיד לך, שכל מה שיוגדר שתופש לגבי חיילי צה"ל, שהם הסמן של תפישת השיקום הזו ותפישת הטיפול בנכים, יחול עליהם – יחול גם עלינו.

א. גורן, יו"ר: לרבות טיפול במשפחות שכולות?

מאיר דגן: לרבות טיפול במשפחות שכולות. אמנם אני ראש הארגון שלי, אני גם נכה צה"ל. אני מכיר את זה גם מהצד השני. כל כלל שיחול על חיילי צה"ל, בעיניי צריך לחול גם על הארגון שלי.

אביגדור קהלני: אני רוצה לדבר איתך בצד הערכי. הלא כמה לוחמים יש בצה"ל וכמה אנשים שנפצעים בלחימה, אנחנו יודעים. אנחנו לא מכירים את התוכן של 'המוסד' (אולי אני קצת יותר), בצד הערכי, כאיש שעוסק – היית

אלוף בצה"ל וכן הלאה – האם, לדעתך, צריכה להיות איזושהי הפרדה בין אלה שעם 'הסכין בין השיניים' לבין אחרים, שעוסקים בדברים אחרים, שגרתיים, לאורך כל השנה?

אני לא יודע לעשות את האבחנות האלה, ואני לא יודע אם יש מישהו שיודע לעשות את האבחנות האלה.

מאיר דגן:

אני אתן לך סתם דוגמא ערטילאית שמוכרת לי מהצבע: בוא נניח, יש יחידה בצה"ל שעוסקת בניסויים באמל"ח והם כרגע בוחנים אמל"ח לטובת מבצע, ובמסגרת הטיפול באמל"ח הוא לא לוחם, הוא נמצא במטווח מסויים ועוסק, נניח, במטען מסויים או בנשק והנשק מתפוצץ והאיש נפגע ונהרג. אתה יודע לעשות אבחנה בינו לבין לוחם? מה, הוא לא חלק ממערך התמיכה בלוחמים? אני יודע באמת לעשות את הקו הערכי הברור הזה, בין האנשים ובתרומה היחסית שלהם?

אני חושב שכל מי שלובש מדים – במקרה זה הצבא, כי גם המקרה הזה מוכר לי כקצין בצבא – כל מי שלובש מדים, בסוף הוא חלק מאותה מערכת שתכליתה לתת הגנה בטחונית למדינת ישראל. אחד עושה את זה ע"י כך שהוא יושב במשרד, השני עושה את זה ע"י כך שהוא צונח ופועל מעבר לקוים. אבל התרומה של כל אחד, כפי יכולתו או כפי שהצבא הגדיר לו. הרי חלקם לא בחרו- הצבא הוא לא אנשים כולם מתנדבים. חלקם הגדול בא מכוח חוק – אני שמח, דרך אגב, שמרבית האנשים באים גם מתוך תחושת השליחות (אני מדבר על צה"ל, לא על הארגון שלי), באים מתוך תחושת השליחות שלהם והם חלק מהמערך הצבאי, אבל תורמים כפי יכולתם. וכולם, בסוף, מהווים איזושהו כלל גדול אחד שבסוף משרת אותה מטרה. אני יודע להפריד בתוך אותה מטרה, מי חשוב יותר או מי תרם יותר? יכול להיות שבקצוות אתה יודע לעשות את זה. באמת, בהרבה מאוד תחומים אני לא יודע לעשות את

הקווים האלה ואני לא יודע אם יש מישהו שיודע לעשות את הקווים האלה.

היית מפקד אוגדה 36, אותה אוגדה שאני פעלתי תחת פיקודך. שירתנו יחד באותה מלחמה. נניח אנשי החימוש שהם ישבו בסדנה האוגדתית, נסעו כרגע לסייע לכלי ונפגעו מירי של פגז שנפל מאחור, אתה יודע לעשות את האבחנה בינו לבין מישהו שישב על הטנק?

אני חושב שכולם משרתים את אותה תכלית, התכלית כולה מורכבת מהרבה מאוד משימות והרבה מאוד רכיבים, וכל הרכיבים האלו וכולם יחד, משרתים את הייעוד הזה. כל אחד עפ"י יכולתו וכל אחד עפ"י הכוונתו של הצבא.

היכולת לשים קווים בצד הזה, היא בעיניי נראית בעייתית. אני לא יודע לשים אותה. אפשר להגיד, נכון, תמיד נותנים דוגמאות: הפקידה והלוחם. לפעמים פקידה יושבת, ונותנת לך נתון מודיעיני כזה או אחר או פרט, שבסוף מציל חיי 3 לוחמים. מה, התרומה שלה היא פחותה?

א. גורן, יו"ר: טוב, אדוני, עברת 4 דקות. תודה רבה.

ההמשך יהיה בדלתיים סגורות. החברים מתבקשים לצאת עם המצלמות עד העד הבא.